

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д.н. Климент Найденов

на дисертационния труд на Ивайло Пламенов Иванов
на тема „Традициите и социо-културните особености, като фактор за
развитието на Северозападния район за планиране“
професионално направление 4.4. Науки за Земята (Икономическа и социална
география).

научен ръководител: доц. д-р Георги Бърдаров.

Рецензията е изготвена и представена на основание на заповедта на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ РД-38-333 от 24.06.2024 г. за определяне на състава на научното жури и насрочване на дата за публична защита и решенията от първото заседание на научното жури, проведено на 03.07.2024 г.

Биографични данни за докторанта и докторантурата.

Ивайло Пламенов Иванов е завършил висше образование с образователно-квалификационна степен бакалавър в специалност „География“ в Софийски университет през периода 2009-2013 г., а през 2016 г. придобива квалификация магистър в магистърска програма „Регионално развитие и управление“ към същата специалност. Записан е в редовна форма на докторантура по професионално направление 4.4. Науки за Земята, докторска програма „Икономическа и социална география“, считано от 01.03.2021 г. Докторантът е отчислен с право на защита със заповед на Ректора на СУ (РД-20-690/ 27.03.2024 г.) след решение на Факултетния съвет на Геолого-географски факултет (протокол № 4 от 19.03.2024 г.) и доклад от Декана на факултета. Кандидатът е представил необходимата документация, вкл., справка за оригиналност на труда и положително становище от научния ръководител. По процедурата на защитата на дисертационния труд не откривам нарушения.

Данни за дисертационния труд.

Трудът озаглавен „Традициите и социо-културните особености, като фактор за развитието на Северозападния район за планиране“ е интересен откъм съдържание, структурата, изследователските подходи и методи, използвани в работата. Трудът обръща внимание на Северозападния район за планиране на България, който е един от най-бедните и икономически изостаналите райони в страната, но въпреки това той притежава уникални традиции и социо-културни особености, които могат да играят важна роля в неговото развитие. Тези фактори могат да се използват за икономическо и социално възраждане, чрез насърчаване на туризма, културните индустрии и устойчивото развитие на селските райони.

Дисертационният труд има обем 237 стр., 135 стр. приложения, 19 фигури и 2 приложения. Изложението е в увод, четири глави, и заключение. Прави впечатление, че използваната литература е само 65 литературни източника, а преобладават интернет сайтовете – 98 броя. Една част от литературата не е използвана в текста. Има множество картосхеми, но те не са авторски. Също така правят впечатление многото правописни грешки, което е недопустимо за подобен род изследване.

В уводът откриваме обект, предмет, цел на изследването, изследователски задачи, ключови понятия, подходи и методи. Приемам ги както са представени.

В първа глава озаглавена „Теоритико-методологични основи на изследването“ са разгледани основите на културна и социална география, развитие на културната география в България и развитието на социално-икономическата география в България. Представянето накратко на съдържанието на четири монографии и няколко статии представя възгледите на автора относно теоретичната основа на дисертацията, но по мое мнение е малко ограничаваща. Развитие на културната география в България е представена на добро студентско ниво. На стр. 49 е записано „*Още преди близо 140 години Атанас Иширков задава посоката на размишление за културната география*“. Предполагам, че става въпрос за Анастас Иширков и ако е така, то той преди 140 години е бил на 16 и тогава заминава да учи в Априловската гимназия в Габрово. Имам известни съмнения, че тогава е пишел за география макар, че след 1888 в гимназията наистина събира народни умотворения (неиздадени), но използвани от проф. Беньо Цонев в дисертацията му „Източнобългарски вокализъм“. Развитието на социално-икономическата география в България също е на добро

студентско ниво. Следват благодарности и трудности, които биха намерили своето подходящо място в увода.

Във втора глава „Културно-географски особености на Северозападна България“ са разгледани етапите в историческото и културното развитие на региона, като е направен и географски анализ на Северозападна България, социално-икономически анализ и демографски анализ. Направените анализи показват развитието на региона и са на добро студентско ниво. В подглавата „Културно-географски и етнографски особености на Северозападна България“ е направен опит за изясняване на термина „културен ландшафт“. Трудът продължава с „Формиране на културният ландшафт на Северозападна България“, където се откриват объркващи твърдения, като например на стр. 96 авторът пише *„като част от тях са представени от групи напуснали пределите на страната (Банатски българи)“*, а на стр. 98 – *„В България живеят около 6000 банатски българи“*. Следва кратко описание на „Музиката, занаятите и народното творчество като изразител на културата на региона“.

Третата глава е озаглавена „Културни празници и фестивали в СЗР и тяхното значение за развитието на региона – недостатъци и перспективи“. Смятам, че главата не е формулирана правилно. Тук присъства описание на 3 празника е Европа, което не кореспондира със заглавието на главата. Включването на анкетната карта в тази глава е неприемливо, тъй като нейното място е в приложенията. Главата продължава с „Културни празници и фестивали с национално и международно значение“. За съжаление в нея отсъства научен изказ, а заключенията са по-скоро в свободен стил като напр. *„общителна и видимо интелигентна жена“*, *„таксиметровите шофьори определено са доволни от фестивала“*, *„Но първо имахме работа за вършене, трябваше да отида до общината“*, *„а туристите трябваше да се задоволят с останките след журито, ако има изобщо нещо останало“*, неподходящ за подобен род изследване.

Четвъртата глава е озаглавена „Кулинарна география“. Текстът разглежда въпроса за мястото на кулинарната география в рамките на хуманитарната география. Според докторанта, тя трябва да бъде възприемана като част от социално-икономическата, и по-конкретно културната география. Това допълва вече изложените във въведението идеи за връзките между различните научни направления, обсъждани в работата. Освен това се подчертава положителната

роля на дигиталните медии за повишения интерес към кулинарията както в световен, така и в български контекст. Анализирани са факторите, които влияят върху развитието на българската национална кухня, включително традициите и влиянията от нови храни и технологии. Финално, текстът дава оценка на България като кулинарна туристическа дестинация. В подглава „Фактори за обособяване и развитие на кулинарната география“ прави впечатление, че изказът не е академичен, а по скоро превод или създаден чрез изкуствен интелект. Считаю, че подглава „Кулинарен пътеводител на избрани качествени заведения за хранене в България, предлагащи традиционна българска кухня в традиционен и модерен прочит“ като цяло няма отношение към дисертационния труд и в този смисъл е излишна.

Заклучението представлява авторска интерпретация на положения труд.

Автореферат и приноси на дисертационния труд.

Автореферата е представен в два файла, които е било необходими да се обединят. Обемът му е прекалено голям. Приносите са 4 и ги приемам с известна условност.

Публикации на докторанта.

По дисертацията в автореферата са представени 2 статии:

1. Иванов, И., „Социо-културни аспекти в развитието на Северозападния район за планиране“, ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“, ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ, Книга 2 – ГЕОГРАФИЯ, Том 115, София 2022.
2. Иванов, И., Цветков, К., „Кулинарните традиции като елемент от културният ландшафт на банатските българи“, Банатските българи – културно наследство, език и култура, Том 2, София 2024.

,а в документите по конкурса има и служебна бележка за трета: „Кулинарните фестивали в Северозападна България като неотменна част от автентичния културен облик на региона“.

Приемам статиите за авторски.

Критични бележки.

- Прекалено много правописни грешки

- На места обръкващо съдържание и автори заключения
- Непрегледни за подобен род разработка илюстративни материали
- Малък брой литературни източници

Въпроси.

1. Каква е ролята на традиционните занаяти и културни практики в развитието на икономиката и туризма в Северозападния район за планиране?
2. По какъв начин социо-културните особености на населението в Северозападния район влияят върху възприемането и прилагането на нови икономически и инфраструктурни проекти?
3. До каква степен местните традиции и културни идентичности подпомагат или ограничават социалното и икономическото развитие на Северозападния район за планиране?

Заклучение.

Докторантското изследване на темата "Традициите и социо-културните особености като фактор за развитието на Северозападния район за планиране" разкрива сложната взаимовръзка между културното наследство, социалната структура и икономическото развитие на този регион. Северозападният район на България, известен със своите богати традиции и уникални социо-културни характеристики, демонстрира как културната идентичност и местните обичаи могат да бъдат движеща сила за устойчиво развитие.

Основните заключения на изследването показват, че традиционните занаяти, обичаи и местни празници играят важна роля в икономиката на региона, като насърчават туризма и съхраняването на културното наследство. Те създават възможности за развитие на малки и средни предприятия, като подпомагат местната икономика и укрепват социалното сближаване. Освен това, тези традиции и обичаи засилват чувството за общност и културна идентичност сред населението, което е от съществено значение за социалната стабилност и развитие.

Изследването подчертава и някои предизвикателства, свързани с развитието на региона. Те включват необходимостта от модернизиране и адаптиране на традиционните практики към съвременните икономически и социални условия, както и нуждата от инвестиции в инфраструктура и

образование. В този контекст, съчетаването на традиционните ценности със съвременните технологии и иновации се очертава като ключов фактор за устойчиво развитие.

В заключение, традициите и социо-културните особености на Северозападния район са не само част от неговото културно наследство, но и динамичен ресурс за икономическо и социално развитие. За да се постигне устойчиво развитие, е необходимо да се интегрират тези особености в регионалните стратегии и политики, като се съчетаят с иновативни подходи и инвестиции в човешкия и социален капитал на региона. По този начин Северозападният район може да се превърне в пример за успешна интеграция на културното наследство в съвременната икономика.

Считам, че изследванията по дисертацията имат необходимия личен принос на докторанта за подобен род разработка. Основният мотив за това са знанията, качествата които притежава и огромният обем от самостоятелно обработена информация съдържаща се в дисертационния труд. В подкрепа на това е и макар на моменти неясната аргументация в дисертационния труд, логически издържаната структура и достоверност на научните тези. Дисертационния труд е осъществен върху ясно определена проблематика с научна и научно-приложна актуалност.

Считам, макар и с известна условност, че докторанта притежава необходимите качества за присъждане на научна и образователна степен „доктор“. Предвид на достойнствата на дисертационния труд си позволявам да предложа на Уважаемите членове на Научното жури да присъдят на редовния докторант Ивайло Пламенов Иванов образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 4.4. Науки за Земята (Икономическа и социална география).

Рецензент

Проф. дн Климент Найденов

10.09.2024